

EFECTE PERTURBATOARE ÎN EVALUAREA ȘCOLARĂ

Conf. univ. dr.
Cristina Georgiana SAFTA

EFECTE PERTURBATOARE ÎN EVALUARE (1)

- ▶ **EFFECTUL HALO:** tendința aprecierii unor rezultate sau a unor abilități sub influența impresiei generale asupra subiectului sau a grupului.

Variante ale acestui efect:

- ✓ **EFFECTUL BLÂND:** tendința de a aprecia mai indulgent persoanele cunoscute de evaluator și mai intransigent pe cele necunoscute;
- ✓ **EROAREA DE GENEROZITATE:** evaluatorul are tendința să prezinte o situație mai bună privind efectele acțiunii sale educative.

EFECTE PERTURBATOARE ÎN EVALUARE (2)

- ▶ ***EFFECTUL DE CONTAMINARE:*** aprecierea evaluatorului este influențată de cunoașterea notelor, a rezultatelor obținute la alte obiecte de studiu, acordate de către alți profesori elevului supus evaluării.
- ▶ ***EFFECTUL DE ANTICIPAȚIE/EFFECTUL PYGMALION:*** expectanțele evaluatorului în raport cu subiectul evaluat au tendința să apară și să se manifeste în comportamentul celui din urmă.
- ▶ ***EFFECTUL DE ANCORARE:*** supraevaluarea unor rezultate din cauză că acestea atrag atenția asupra unor aspecte mai puțin frecvente, așteptate, identificabile la nivelul majorității răspunsurilor elevilor.

EFECTE PERTURBATOARE ÎN EVALUARE (3)

- ▶ **EFFECTUL DE CONTRAST:** accentuează ceea ce îi deosebește/ diferențiază pe subiecți; o teză, o lucrare la un nivel dat va fi supraestimată dacă provine dintr-un ansamblu de teze, de lucrări de nivel mediocru și subevaluată, dacă provine dintr-un ansamblu de teze, de lucrări de un nivel (foarte) ridicat.
- ▶ **EFFECTUL DE ORDINE:** examinatorul are tendința de a nota/ evalua identic mai multe lucrări/răspunsuri diferite, dar consecutive, fără necesarele și cuvenitele discriminări valorice.

EFECTE PERTURBATOARE ÎN EVALUARE (4)

- ▶ ***EROAREA LOGICĂ***: substituirea obiectivelor și a parametrilor importanți ai evaluării prin obiective/scopuri secundare, cum ar fi: gradul de conștiinciozitate, de ascultare a elevului, acuratețea și sistematicitatea expunerii, efortul elevului de a ajunge la anumite rezultate etc.
- ▶ ***EFECTUL TENDINȚEI CENTRALE***: tendința profesorului de a evita extremele scalei de notare, din dorința de a nu greși.
- ▶ ***EFECTUL DE SIMILARITATE***: tendința unor profesori de a-și aprecia elevii prin raportare la sine (prin diferență sau prin asemănare); normele proprii constituie principalele criterii de judecare a rezultatelor acestora.

EFECTE PERTURBATOARE ÎN EVALUARE (5)

- ▶ ***EFFECTUL DE ROL:*** tendința unor profesori de a interioriza standarde exterioare spațiului normal de formare-învățare datorită unor presiuni dictate de rolul pe care trebuie să-l joace (sau datorită expectanțelor la care trebuie să se ridice rezultatele evaluării).
- ▶ ***ECUAȚIA PERSONALĂ A EXAMINATORULUI:*** se referă la diferențierea realizată în evaluare datorită trăsăturilor de personalitate ale evaluatorului, de nivelul lui de exigență specific și de concepția cu privire la rolul și funcțiile notelor școlare/calificativelor.

EFECTE PERTURBATOARE ÎN EVALUARE (6)

► *ECUAȚIA PERSONALĂ A EXAMINATORULUI*

În actul evaluării sunt implicate trăsături precum:

- ✓ sever – indulgent;
- ✓ constant – fluctuant;
- ✓ capricios, „cu toane” – principial, necapricios;
- ✓ conformist – înclinat spre nonconformism;
- ✓ calm, echilibrat – nervos, irascibil;
- ✓ stare constantă de bună dispoziție – stare constantă de plictiseală, blazare, scepticism;
- ✓ atitudine binevoitoare, de înțelegere, dar și de fermitate, exigență – atitudine distantă, disprețuitoare, megalomană;
- ✓ răbdător – precipitat etc.

EFECTE PERTURBATOARE ÎN EVALUARE (7)

► *ECUAȚIA PERSONALĂ A EXAMINATORULUI*

!!! Ecuția personală a unui profesor nu este constantă.

Este influențată de *concepția generală a profesorului privind evaluarea școlară*:

- ✓ ca mijloc de *stimulare*;
- ✓ ca instrument de *sanctiune/penalizare*.

EFECTE PERTURBATOARE ÎN EVALUARE (8)

► *STAREA DE MOMENT A EVALUATORULUI*

- ✓ gradul de oboseală;
- ✓ încărcătura afectivă (pozitivă sau negativă);
- ✓ gradul de stres;
- ✓ gradul de saturație și de îngrijorare pe care îl resimte în momentul evaluării;
- ✓ stări conflictuale externe pe care le traversează;
- ✓ intensitatea și cantitatea grijilor cotidiene;
- ✓ gradul de frustrare și de profunzime a sentimentului de neputință;
- ✓ starea de incertitudine și de nesiguranță etc.

EFECTE PERTURBATOARE ÎN EVALUARE (9)

► **TIPOLOGIA EXAMINAȚILOR:** particularitățile psihice ale subiecților evaluați.

- ✓ gradul de spontaneitate;
- ✓ dinamismul;
- ✓ ușurința de a opera cu raționamente teoretice.

În mod real și constant, nota sau calificativul acordate variază, în medie, în funcție de:

- ✓ sexul elevului,
- ✓ vârstă;
- ✓ categoria socioprofesională a părinților.

ANULAREA SAU DIMINUAREA ERORILOR (1)

RECOMANDĂRI:

- ▶ cunoașterea și conștientizarea capcanelor în care pot aluneca profesorii atunci când evaluează;
- ▶ realizarea unor rectificări după mai multe evaluări;
- ▶ încadrarea rezultatelor evaluării în procesul mai larg de observare curentă în contexte diverse de învățare pe intervale mai mari de timp;
- ▶ punerea elevilor în situația de a-și construi ei înșiși criteriile sau chiar probele de evaluare;

ANULAREA SAU DIMINUAREA ERORILOR (2)

RECOMANDĂRI:

- ▶ punerea elevilor în situația de a-și construi ei înșiși criteriile sau chiar probele de evaluare;
- ▶ extinderea evaluării externe prin proceduri presupuse de dezvoltarea rețelelor de Internet;
- ▶ corectarea unor lucrări la examene sau concursuri școlare de către echipe de profesori;
- ▶ elaborarea unor bareme de notare, grile de corectare, elaborarea unor descriptori;
- ▶ introducerea în portofoliul profesorului a fișelor individuale de progrese școlare, care să conțină un număr cât mai mare de observații.